

Motion till riksdagen 2017/18:3812

av **Christer Nylander m.fl. (L)**

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Kunskap och bildning är den viktigaste faktorn för att stärka den enskilda människans möjlighet att leva i frihet. Utbildning ger alla möjlighet att, utifrån sina egna förutsättningar, förbättra sin livssituation. Kunskap bryter barriärer, minskar klyftor, öppnar nya vägar och stärker den enskildes förmåga att orientera sig och fatta egna självständiga beslut. Utbildningssystemet ska ställa höga krav och ha höga förväntningar på alla elever för att kunna få en likvärdig skola där alla elever har samma möjlighet till utbildning.

Kunskap är och förblir skolans huvuduppgift. Tidigare präglades svensk skola av en rädsla för att mäta elevers kunskaper med sjunkande resultat som följd. Liberalerna har lett en total omläggning av svensk skola med en ny läroplan, nationella prov, skriftliga omdömen, betyg från årskurs 6 och ny betygsskala med fler steg. I de senaste mätningarna från Timss 2015 och PISA 2015 visar det sig att de liberala skolreformerna i alliansregeringen har gett resultat: elevernas kunskaper har vänt uppåt efter flera decennier av sjunkande resultat. Vi ser dock nu med oro hur regeringen bryter mot den nya inslagna kunskapslinjen i svensk skolpolitik och att fokus flyttas från kunskap och studiero i klassrummen.

Liberalerna anser att fortsatta skolreformer är nödvändiga. Baskunskaper ska kartläggas redan i årskurs 1 så att alla elever går ut grundskolan med de kunskaper de behöver för att klara fortsatta studier. Fler speciallärare och specialpedagoger behövs och det specialpedagogiska arbetet måste utvecklas. Undervisningen för nyanlända elever reformerades under alliansregeringen, exempelvis genom mer undervisningstid i svenska, men här krävs fler insatser för att nyanlända ska nå kunskapsmålen. Genom en

överenskommelse med regeringen pågår ett försök med betyg från årskurs 4 i fler skolor runt om i landet.

Elever med svårigheter måste upptäckas tidigare för att eleven ska få hjälp i tid. Kunskaper i läsning, skrivning och räkning ska följas upp redan i årskurs 1. Alla elever som går ut grundskolan ska ha de kunskaper med sig som de behöver för att klara fortsatta studier, med fokus på att kunna läsa, skriva och räkna. Svensk grundskola sätter in särskilt stöd relativt sent. För att höja kunskapsresultaten är det centralt att detta ändras och att elever som riskerar halka efter får stöd så tidigt som möjligt. Regeringen har föreslagit införandet av en läsa-skriva-räkna-garanti. Liberalerna menar att en sådan redan finns i 2011 års skollag som initierades av alliansregeringen. Dessutom innebär regeringens förslag en alltför stor ökad byråkrati för lärarna. Liberalerna avvisar anslagen i denna del till förmån för egna satsningar. Vi avvisar därför regeringens förslag på 25 miljoner kronor för 2018 för en läsa-räkna-skriva-garanti på anslag 1:5 till förmån för en egen och lika stor satsning under samma anslag på ett centralt stöd för tidig uppföljning av kunskapsresultat.

I regeringens budgetförslag ingår under anslag 1:5 vissa medel för specialpedagogisk kompetens generellt hos lärare. Vår bedömning är att pengarna gör bättre nytta om de används mer fokuserat, och vi avvisar därför delar av detta anslag. Detta innebär en budgetförstärkning för 2018 på anslag 1:5 med 468 miljoner kronor. Liberalerna anslår i stället 200 miljoner kronor på anslag 1:10 från år 2018 för riktade utbildningsinsatser för förskollärare och lärare där prioritering ska ske till utbildning i specialpedagogik. Utöver detta anslår vi 50 miljoner kronor för riktade insatser för specialpedagogik för 2018 på anslag 1:5.

Regeringen har föreslagit ett stort antal anslag, i huvudsak projektbidrag, inom förskola, grundskola och gymnasiet. Liberalerna avvisar delvis anslagen till förmån för egna satsningar, men vi ställer oss bakom anslagen bl.a. som är en del i överenskommelsen i friskoleuppgörelsen, t.ex. när det gäller anslagen för Skolverkets arbete med ägarprövning och ekonomisk redovisning samt förlängningen och förstärkningen av Läsluftet. Vi avvisar anslagsökningarna för ett särskilt statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling till förmån för en egen satsning på utanförskapsområden. Liberalerna avvisar regeringens anslagsökningar för 2018 under anslag 1:1 på sammanlagt 91 miljoner kronor, anslag 1:5 på 1 685 miljoner kronor och anslag 1:21 på sammantaget 1 000 miljoner kronor.

Regeringen har minskat anslagen till bland annat Teknicsprånget och Jobbsprånget som riktar sig till asylsökande och nyanlända akademiker i huvudsak ingenjörer, naturvetare, ekonomer. Liberalerna vill öka stödet och anslår 3 miljoner kronor mer än regeringen för 2018 på anslag 1:5.

Regeringen föreslår en digitalisering av de nationella proven, men bör höja ambitionen när det gäller tidplanen. Liberalerna vill redan nu påbörja en digitalisering av de nationella proven och gå mot digitala centralt externt rättade prov. Svenska elever har god datorvana och därför borde det vara enkelt att snabbt digitalisera de nationella proven med gott resultat och därmed lätt kunna jämföra provresultaten med faktiska betyg. Det räcker dock inte eftersom det inte förekommer nationella prov i alla ämnen om man vill ha ett heltäckande system för att garantera eleverna en likvärdig betygssättning. De återkommande internationella kunskapsproven PISA och Timss görs helt digitalt i Sverige. Att låta Skolverket genomföra egna årliga datoriserade PISA-mätningar i alla teoretiska ämnen som inte har nationella prov med ett begränsat urval av elever på våren i årskurs nio skulle koppla betygssättningen till kunskapsnivån. Det

skulle vara ett effektivt sätt att minska betygsinflationen och få likvärdiga betyg. De ökade utgifterna redovisas under utgiftsområde 25.

Förskolan ska erbjuda barn en trygg omsorg, och är också viktig för att stimulera barns utveckling och lärande. Vi vill förstärka Skolinspektionens tillsyn över förskolan, med fokus på kvalitet och måluppfyllelse. Den nuvarande tillsynen ska kompletteras med regelmässiga stickprov genom besök på ett antal förskolor i varje kommun. Liberalerna anslår 10 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:2 för regelmässiga stickprov.

I ett internationellt perspektiv sker skolstarten i Sverige sent. I majoriteten av de europeiska länderna är skolan tioårig och börjar vid sex års ålder eller tidigare. Mot denna bakgrund vill Liberalerna att skolstarten ska ske vid sex års ålder även i Sverige. Därmed förlängs skolplikten till tio år och dagens förskoleklass blir den första av tio årskurser, vilket ger fler elever förutsättningar att nå målen för grundskolan. De kunskapskrav som finns för lågstadiet i dag ska finnas kvar, men det nya lågstadiet blir fyraårigt. Skolverket bör ges i uppdrag att förbereda införandet av en tioårig grundskola. Vi avvisar regeringens förslag om att förskoleklassen görs obligatorisk och att den fortsätter som en egen skolform. Liberalerna anslår 68 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:10 för fortbildningsinsatser för de förskollärare som i dag arbetar inom förskoleklass så att de kan bli lågstadielärare och ett anslag för tillfälligt ökade kostnader i samband med införandet av en 10-årig grundskola på 50 miljoner för 2018 på anslag 1:10. Ökade utgifter för huvudmännen för införandet av en tioårig grundskola för 2019 redovisas under utgiftsområde 25.

Det är i skolan som flickor och pojkar, oavsett bakgrund, ska ges lika möjligheter och livschanser. Det finns en tydlig genusedimension på de fallande kunskapsresultaten i skolan sedan 1990-talet. Pojkarna släpar efter, och särskilt märks detta för lågpresterande pojkar. Försämringen för pojkarna har varit särskilt tydlig i läsförståelse. Flickorna klarar sig mycket bättre än pojkarna och har högre snittbetyg i alla ämnen utom idrott. Eftersom pojkarna i högre utsträckning än flickorna behöver en tydlig klassrumsstruktur är det också de som drabbas mest av bristande studiero i klassrummet, en skola som inte har varit kunskapsfokuserad och där eleverna själva tvingats ta ett stort eget ansvar för studierna. Liberalernas omläggning av skolpolitiken i alliansregeringen med tydlig kunskapsfokus, tidigare prov och betyg och ökade befogenheter för lärarna i klassrummet har skapat en inlärningsmiljö som bättre gynnar pojkarna. Att de liberala skolreformerna har varit framgångsrika visar resultatet i det senaste PISA-testet 2015 där särskilt pojkarnas resultat förbättrades så att skillnaden mellan pojkar och flickor minskade markant, inte minst i läsförståelse. SNS har i en nyligen publicerad studie visat att skillnaderna mellan pojkar och flickor kan minska om skolorna håller hög kvalitet. Det är därför viktigt att fortsätta med den skolpolitik som inleddes i alliansregeringen under Liberalernas ledning med höga förväntningar på eleverna, trygghet i klassrummet och skickliga lärare som ges goda förutsättningar att undervisa.

Att snabbt lära sig svenska är grunden för att klara skolan, och därför vill Liberalerna att alla nyanlända ska få extra undervisning i svenska. Att snabbt lära sig svenska är grunden för att klara skolan och komma in i samhället. Vi vill att alla nyanlända ska få extra undervisning i svenska och att alla nyanlända elever ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till deras förkunskaper. Elevens kunskapsnivå ska kartläggas inom ett par månader för att snabbt kunna delta i ordinarie undervisning i så många ämnen som möjligt.

De nyanlända som kommer till Sverige i förskole- och lågstadieåldern klarar sig ofta förhållandevis bra och bör ha goda förutsättningar att uppnå grundskolans kunskapsmål. För de nyanlända som kommer till Sverige som tonåring är förutsättningarna betydligt sämre. De får en alltför kort tid i skolan och hinner därmed kanske inte nå kunskapsmålen i grundskolan. Många av dem har en besvärlig skolgång bakom sig i hemlandet eller i flyktingläger. Några har aldrig gått i skolan och är analfabeter.

För elever i grundskolan upphör skolplikten vid vårterminens slut det nionde året efter skolstarten, vilket vanligtvis sker när eleven fyllt 16 år eller tidigare om de uppnått kunskapsmålen. För att ge nyanlända elever samma chans att nå kunskapsmålen är det rimligt att förlänga skolplikten för dessa eftersom tiden är en så betydelsefull inlärningsfaktor.

För nyanlända elever i tonåren blir den totala skolgången ofta för kort för att hinna uppnå målen i grundskolans alla sjutton ämnen. Rektorer ska därför ges långtgående befogenheter att för dessa elever prioritera om i timplanen så att målen i första hand nås i de viktigaste basämnena. De nyanlända elever som kommer till Sverige i sen ålder och precis startat sina studier i svenska i grundskolan riskerar att få svårt att upprätthålla sina svenskkunskaper under ett långt sommarlov utan kontakt med skolan och kamrater i skolan. Det kan därför finnas skäl att utreda vad en halvering av sommarlovet för nyanlända elever skulle innebära för att ge dem tid att fortsätta sin undervisning i svenska under sommaren. De ökade utgifterna för den förlängda skolplikten och det förkortade sommarlovet för nyanlända redovisas under utgiftsområde 25.

Nyanlända ska ha rätt till modersmålsstöd, studiehandledning och modersmålsundervisning. Genom den anpassade studieplanen ökas antalet lektioner i svenska samtidigt som studiehandledning ska ges i övriga ämnen. Ett snabbspår för att rekrytera fler studiehandledare bör införas. Ett särskilt preparandår inrättas för nyanlända elever som siktar på att snabbt börja på gymnasiets teoretiska program. Elever som bedöms klara gymnasieprogram på engelska ska kunna läsa detta och samtidigt läsa in svenska på grundskolenivå. För statsbidrag till införandet av snabbspår för studiehandledare och det särskilda preparandåret anslår Liberalerna 250 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:1.

Kvalitet och valfrihet ska värnas. Därför försvarar Liberalerna det fria skolvalet. En förutsättning för friskolornas etablering är att de uppfyller kvalitetskrav och präglas av långsiktigt ägande. Skolvalet minskar segregationen som i huvudsak beror på boendesegregationen. I stället för att begränsa valet av skola vill vi att alla ska välja skola. Liberalerna vill införa ett aktivt val av skola där kommunerna får ansvar för att förbättra informationen till föräldrar och elever så att det blir självklart för alla att göra ett aktivt skolval. Regeringens förslag om att förbjuda de s.k. vinsterna i välfärden skulle innebära en mycket omfattande begränsning av rätten att välja skola då flera av dagens friskolor som drivs i bolagsform i många fall inte skulle kunna fortsätta att bedriva sin verksamhet. För Liberalerna är det inte driftsformen utan kvaliteten på undervisningen som ska vara avgörande för elevernas och föräldrarnas skolval.

För att ytterligare förbättra möjligheten till ett aktivt skolval vill vi också att Skolverket ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett gemensamt kösystem för alla skolor i kommunen, kommunala såväl som fristående. I dag är systemet svårt att överblicka och för många föräldrar skulle det innebära att valet av skola skulle underlättas så att man inte behöver ställa sig i flera olika köer.

Det är viktigt att huvudmännen för friskolor, inte bara i formell mening utan även i den dagliga verksamheten, lever upp till de krav som ställs på dem. Inte minst gäller det

konfessionella skolor där vi ser att det finns ett visst ökat intresse att etablera sig. Skolinspektionen bör ges ett särskilt uppdrag att granska friskolor som drivs av ideella föreningar och trossamfund för att tydligare kunna avgöra vilka skolor som inte uppfyller de demokratiska grundvärderingar som det i dag ställs krav på för att bedriva friskolor.

Skolan har stora brister vad gäller studiero i klassrummen och dessa problem måste lyftas högre upp på den politiska agendan. Vuxna i skolan ska ha befogenheter och kunna ta ansvar för att skapa ordning, studiero och trygghet. Staten och huvudmannen måste ge verktyg och stöd åt de skolledare, lärare och övrig personal vars vardag är att hantera ett stökigt klassrum, något som inte minst drabbar eleverna, och ge dem möjlighet att arbeta förebyggande för en trygg miljö. Därför vill Liberalerna införa ett stöd till utsatta skolor som kan sökas av huvudmännen hos Skolverket för att långsiktigt verka för ökad studiero. Skolorna ska själva utforma förslag till satsningar, till exempel på nya arbetsmetoder, fler vuxna i skolan, ökat föräldraansvar eller samarbete med organisationer som kan arbeta förebyggande.

2014 föreslog alliansregeringen införandet av ett skriftligt ordningsomdöme för högstadiet och gymnasiet. Regeringsskiftet samma år innebar att frågan avfördes från den politiska dagordningen av den nuvarande regeringen. Som ett led i att öka studieron i skolan vill Liberalerna att Skolverket ska ges i uppdrag att förbereda införandet av ett skriftligt ordningsomdöme. Ordningsomdömet ska inte finnas med i slutbetyget utan ska ges terminsvis i ett separat dokument och vara frivilligt för skolorna. För det förebyggande arbetet för ökad studiero och förberedelse för införandet av ett skriftligt ordningsomdöme anslår Liberalerna 150 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:5.

Liberalerna drev i regeringsställning igenom förändringar så att staten har tagit ett allt större ansvar för skolan. Det handlar om skärpta krav på behöriga lärare, om tydligare kunskapsmål, mer statlig inspektion av skolorna och miljardsatsningar på både högre lärarlöner och fortbildning. Kommunaliseringen av skolan, som genomfördes för 25 år sedan, innebar att kommunerna tog över arbetsgivaransvaret för lärarna och ansvaret för undervisningen. Den har bidragit till minskad likvärdighet och försämrade studieresultat. Det är uppenbart att inte alla landets kommuner har den kompetens och handlingskraft som skolan behöver. Var för sig kan de inte lyfta resultaten. Kommunaliseringen har också på flera sätt försämrat lärarnas arbetssituation. Kommunerna är till exempel ansvariga för att lärarlönerna inte har prioriterats. Sammantaget har kommunaliseringen kraftigt försämrat läraryrkets status.

För att ge alla elever en bra skolgång bör staten ta tillbaka ansvaret för det offentliga skolväsendet. Staten ska vara arbetsgivare för lärarna och ansvara för att eleverna får så mycket kunskaper som möjligt med sig från skolan. Omfattande strukturreformer av detta slag måste föregås av gedigen analys, gediget utredningsarbete och ett genomtänkt genomförande. Därför föreslår Liberalerna att det under 2018 bör tillsättas en utredning som tar fram förslag på formerna för ett modernt statligt huvudmannaskap för skolan där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn. Tillsättandet av en sådan utredning har ingen effekt på de offentliga finanserna under 2018.

Liberalerna motsätter sig att statsanslag används för kommunala uppgifter, som att rusta upp skolgårdar och skollokaler, i stället för att prioritera skolans kunskapsuppdrag. Vi avvecklar därför anslag 1:15 om statsbidrag till upprustning av skollokaler och utemiljöer, vilket med hänsyn till att vissa bidragsbeslut redan har beviljats innebär en budgetförstärkning för år 2018 på 200 miljoner kronor.

Regeringen har aviserat att de avser att följa riksdagens beslut om att öka undervisningstiden för idrott och hälsa med 100 timmar per läsår och matematik i högstadiet med cirka 105 timmar per läsår med början hösten 2019. Det är förslag som Liberalerna länge har fört fram och vi menar att utökningen av matematik bör ske redan hösten 2018. Trots utökningen av undervisningstiden för de båda ämnena är det totala antalet undervisningstimmar i den svenska skolan lägre än i jämförbara länder i både eu och OECD. Liberalerna anser att den totala undervisningen utökas ytterligare genom att timplanen utökas med cirka 100 timmar per läsår för att närma sig ett EU-snitt. De ökade utgifterna för ökad undervisningstid i matematik och ytterligare fler undervisningstimmar i grundskolan redovisas under utgiftsområde 25.

Skickliga lärare är den avgörande faktorn för att höja resultaten i skolan. Läraryrkets status har dessvärre sjunkit under lång tid, bland annat för att arbetsgivarna, i huvudsak de kommunala huvudmännen, inte värdesatt de utbildade lärarnas kompetens. Vi vill ha högre lön åt skickliga lärare och en reformerad lärarutbildning som ska göra läraryrket attraktivt. Genom karriärtjänster premieras kompetenta och särskilt skickliga lärare vilket höjer yrkets status. Förstelärare och lektorer får löneökningar utan att ägna mindre tid åt undervisningen. Lärarlegitimation och skärpta behörighetsregler har införts och lärarutbildningen har gjorts om och fått tydliga inriktningar anpassade till dagens skolorganisation.

Lärlönelyftet är regeringens initiativ för att fortsätta alliansregeringens ambitioner att kraftigt höja lärarnas löner. Liberalerna ifrågasätter inte ambitionen i satsningen, men kan konstatera att alla lärare inte omfattas, till exempel lärare inom komvux och vissa friskolor. Oklarhet råder också om regeringen kan garantera att det är permanenta lönehöjningar. Även detta bidrag kommer enligt regeringen att på sikt hamna i de allmänna bidragen till kommunerna. Liberalerna vill koppla lärlönelyftet till lärare med erhållen legitimation inom alla skolformer och ge rektorerna ett större inflytande över den lokala lönesättningen.

För att göra läraryrket mer attraktivt och möjligheter att utvecklas i yrket införde alliansregeringen ett särskilt statsbidrag som ger en löneökning på 5 000 kronor per månad till särskilt skickliga lärare med en karriärtjänst som förstelärare. Den nuvarande regeringen har sänkt ambitionen och valt att inte fortsätta att bygga ut karriärtjänstreformen i den takt som alliansregeringen planerade. Liberalerna vill nu höja ambitionsnivån och gå tillbaka till den tidigare utbyggnadstakten, och vi vill därutöver göra en särskild satsning på särskilda karriärtjänster i utanförskapsområdena med ett särskilt lönepåslag på 10 000 kronor per månad. Det innebär att nästan 2 000 lärare har möjlighet att få detta extra lönepåslag för 2018.

För elever i skolor i utanförskapsområden – områden där arbetslösheten är hög och utbildningsnivån låg – är utmaningarna extra stora. De elever som har de sämsta förutsättningarna ska ha mer ekonomiska resurser, men också möta de skickligaste lärarna och rektorerna. För att uppmuntra lärare och rektorer att söka sig till tjänster i skolor i utanförskapsområden ska dessa ges bättre löne- och arbetsvillkor.

I regeringens budget hänvisas till OECD:s Talis-studie från 2013 som visar att det i Sverige är jämförelsevis få erfarna och skickliga lärare som arbetar på skolor med en stor andel elever från ett utanförskapsområde. I samma budget hänvisas till Skolverkets egen statistik i Siris som visar att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen är lägre i skolor i utanförskapsområden. SNS har i rapporten ”Könsskillnader i utbildning” nyligen också visat att det endast är i skolor där undervisningen håller mycket hög kvalitet som kunskapsresultaten kan höjas. Det gäller inte minst pojkarnas resultat som i

de skolorna lyfte så mycket att det blev en markant förbättring och skillnaden mellan könen minskade rejält. Det visar att det måste vidtas riktade åtgärder för att lyfta skolorna med de största utmaningarna. De skickliga lärarna ska ledas av de skickligaste rektorerna. För att detta ska vara möjligt måste rektorerna kunna rekrytera sitt eget lärarlag. Liberalerna anslår utöver regeringens förslag 170 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:19 för en utbyggnad av karriärtjänster, 298 miljoner kronor för 2018 till karriärtjänster i utanförskapsområden på anslag 1:19 samt 300 miljoner till en extra satsning på rektorer och lärare i utanförskapsområden för 2018, 600 miljoner kronor för 2019 och 1 000 miljoner kronor för 2020 på anslag 1:19.

Det behövs en bred satsning på att få fler att vilja bli lärare. Som ett led däri bör ämneslärarutbildningen av högstadie- och gymnasielärare slås ihop. Den nuvarande uppdelningen av ämneslärarexamen i två inriktningar mot grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan bör avskaffas. Det är i dag för få studenter som enbart vill bli högstadielärare. Detta beror till stor del på att man som lärarstudent mot gymnasieskolan automatiskt får behörighet att undervisa även på högstadiet. Söktrycket till den utbildning som enbart ger högstadiebehörighet har varit så lågt att de flesta lärosäten valt att lägga ner utbildningen.

Liberalerna vill ställa krav på ämnesbehörighet för att sätta betyg. Numera krävs erhållen lärarlegitimation för att kunna sätta betyg. Det är dock fortfarande möjligt för en mattelärare att sätta betyg i musik. Nästa steg i legitimationsreformen måste vara att kräva behörighet i rätt ämne för att sätta betyg.

Masterexamen ska vara ett krav för att bli ämneslärare. För att legitimeras som ämneslärare ska det krävas avlagd masterexamen. Detta i syfte att öka kvaliteten och attraktionskraften i yrket.

Däremot krävs en omdisponering av innehållet i lärarutbildningen till förmån för mer ämneskunskaper och ämnesmetodik. Liberalerna vill dessutom höja antagningskraven till lärarutbildningen. I lärarutbildningen fanns tidigare starka inslag av ämnesmetodik, vilket är förmågan att konkret lägga upp och genomföra en lektion i ett visst ämne. Genom de S-märkta reformerna av lärarutbildningen 1985 och 2001 har metodiken minimerats och ersatts av mer abstrakt pedagogik och didaktik. På modet är att eleven själv mer aktivt ska söka kunskap och läraren vara mer passiv. Det fungerar för motiverade och mogna elever, medan andra blir förlorare. Ökad kunskapsfokus i skolan förutsätter ämneskunniga lärare som är skickliga i ämnets metodik, mer katederundervisning och mindre av att överlåta ansvar på eleverna själva.

En omfattande fortbildning av svensk lärarkår är nödvändig. Det är märkligt att en så stor och viktig yrkeskår, med en så kunskapsorienterad yrkesuppgift, har så lite fortutbildning, i synnerhet som många lärare arbetar i yrket hela sitt yrkesliv. Liberalerna föreslår att ett års fortbildning i ämneskunskaper på universitet ska vara ett krav för huvudmännen att erbjuda för alla lärare inom grundskolan och gymnasiet. Utbildningen ska avse legitimerade lärare som har minst tio års tjänstgöring som lärare bakom sig. Under denna utbildning erhålls 80 procent av ordinarie lön, vilket motsvarar det som förr kallades ”tjänstledighet med B-avdrag”.

Utbildningen ska avse fördjupning i de ämnen eller ämnesmetodik som läraren redan är behörig i eller studier för att bli behörig i ytterligare ämne. Studierna kan bedrivas på heltid eller deltid, ett år i sträck eller uppdelat under flera perioder. Kostnaderna ska bäras av staten, och omfattar två miljarder kronor per år. Reformen och kostnaderna är permanenta. Det är den största satsningen i historien på vidareutbildning

av lärare. Liberalerna anslår 2 miljarder kronor för 2018 på anslag 1:10 för att bekosta ersättningen till lärarna under fortbildningstiden.

Liberalerna har föreslagit flera åtgärder för att motverka bristen på lärare. Höjda löner, fler karriärvägar, förändringar av lärarutbildningen och förbättrade arbetsvillkor är några av de förslag som har presenterats. Det behövs också fler vägar in i läraryrket. Liberalerna föreslår en ny form av verksamhetsförlagd utbildning där lärarstudenterna arbetar som lärarassistenter i en mer strukturerad form under ledning av handledare som blir en ny form av karriärtjänster för lärare. För införandet av en ny struktur av den verksamhetsförlagda utbildningen som lärarassistenter anslår Liberalerna 100 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:19.

För att göra det möjligt för lärare att arbeta kvar eller lockas tillbaka till läraryrket efter pensionsåldern ska den höjning av arbetsgivaravgiften för anställda över 65 år som regeringen införde 2015 justeras så att de kan anställas till en lägre kostnad.

Gymnasieskolan bör förändras från dagens kursutformade skola till en mer samlad ämnesutformad skolform. Vi föreslår även att ett nationellt gymnasieprov införs. Gymnasieprovet ska vara ett examensprov och ska kunna ersätta nationella prov. När det kursutformade gymnasiet ersätts med ett ämnesgymnasium blir det naturligt att ett samlat ämnesprov genomförs i slutet av årskurs tre som en bekräftelse på den samlade ämneskunskap eleven har erhållit under sina gymnasiestudier. Prov bör finnas både på högskoleförberedande och yrkesförberedande program, men kan utformas på olika sätt. För att få examen ska godkänt på gymnasieprovet krävas. Det ska finnas möjlighet att senare göra om ett prov eller delar av ett prov man fått underkänt i.

Gymnasieskolan ska förbereda både för vidare studier och för arbetslivet. Alla gymnasieelever hade tidigare krav på sig att bli behöriga för högskolestudier, medan yrkeskunnande sågs som mindre viktigt. Det är viktigt att alla elever ska ha en god grund att stå på inför studier och arbetsliv. Vid sidan av de traditionella gymnasieprogrammen och högskoleutbildningarna behövs det också branschknutna utbildningar, bland annat lärlingsjobb. På en föränderlig arbetsmarknad är det också viktigt att alla har goda möjligheter att fortbilda sig och förbättra sina kunskaper genom hela yrkeslivet. Vi vill ha en försöksverksamhet kring gymnasial lärlingsutbildning där branscher och arbetsgivare har ökat inflytande och ansvar, så kallade branschlärningar. Liberalernas förslag innebär att vi vill gå längre jämfört med regeringens förslag på branschskolor när det gäller arbetsgivarnas ansvar. Det är viktigt att hela utbildningssystemet är anpassat till de behov som finns på arbetsmarknaden, genom lärlingssystem, yrkesutbildning och en högre utbildning av bra kvalitet.

Antalet lärlingar har ökat varje år sedan lärlingssystemet infördes för ett par år sedan. Liberalerna anser att vi bör öka lärlingsutbildningens attraktionskraft och ser därför lärlingsersättningen som en viktig del i detta. Det finns ännu inget avtal mellan arbetsmarknadens parter om hur stor ersättningen till lärlingarna ska vara. För att lärlingssystemet ska bli framgångsrikt är det viktigt att frågan om ersättning löses. Regeringen har genomfört nedskärningar av statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning med 10 000 kronor per lärling och läsår. Liberalerna anser att lärlingsutbildningens attraktionskraft bör öka och ser därför ersättningen som en viktig del i detta. Därför återställer vi regeringens tidigare genomförda besparing, och höjer därutöver bidraget med ytterligare 5 000 kronor per lärling och läsår. Liberalerna avvisar regeringens anslagsminskning för 2018 på 93 miljoner på anslag 1:5 för lärlingsersättningen och anslår 310 miljoner kronor ytterligare för 2018 på anslag 1:5.

Liberalerna vill införa en yrkesskola, en yrkesutbildning för vuxna motsvarande gymnasial nivå med ett stort inslag av arbetsplatsförlagt lärande. Utbildningen bör följa en modell i likhet med yrkeshögskolan och bör administreras av Myndigheten för yrkeshögskolan. Utbildningen bör rikta sig mot personer utan gymnasiekompetens, främst nyanlända, men kan även vara ett alternativ till gymnasieutbildning för vissa. Förslaget om yrkesskola är en del av migrationsöverenskommelsen. Liberalerna anslår 5 miljoner kronor för år 2018 på anslag 1:12 för att Myndigheten för yrkeshögskolan ska kunna förbereda inrättandet av yrkesskola.

Regeringen föreslår en snabb utökning av utbildningsplatserna inom regionalt yrkesvux, yrkeshögskolan, förarutbildningen, folkhögskolan och högskolan. Liberalerna avvisar i huvudsak utbyggnaden då vi tror att en alltför stor och snabb utbyggnad innebär stora risker för sänkt kvalitet i utbildningsväsendet. När det gäller utbyggnaden av yrkeshögskolan noterar vi att regeringen gör en utökning av antalet platser, men vi menar att denna framgångsrika utbildningsform ytterligare kan utvidgas och föreslår därför en ytterligare utbyggnad. Som ett alternativ till regionalt komvux vill vi införa en yrkesutbildning för vuxna motsvarande gymnasial nivå med stort inslag av arbetsplatsförlagt lärande, yrkesskola, med yrkeshögskolan som modell. Liberalerna avvisar regeringens anslagsökning för 2018 på anslag 1:13. Under detta utgiftsområde på anslag 1:14 anslås 61 miljoner kronor ytterligare till yrkeshögskolan för 2018.

Liberalerna har under lång tid drivit på för omfattande reformer för att förbättra kvaliteten i sfi-undervisningen. I alliansregeringen gjorde vi det enklare att snabbare lära sig svenska genom tydligare nivåindelning utifrån förkunskaper och utbildningsbakgrund. Målet är att alla ska slutföra sina sfi-studier. För att uppnå det målet krävs högre krav på dem som får etableringsersättning. Regeringen måste därför tillsammans med kommunerna agera för att skärpa rutinerna kring rapportering av skolkl för att kunna sänka etableringsersättningen när så är befogat. Vi vill också se en tydligare koppling mellan sfi, jobb och praktik. Staten bör därför underlätta för kommunerna att i större utsträckning erbjuda sfi-kurser som kopplas till särskilda yrkesroller. Därutöver vill vi se fler aktörer inom sfi. För att det ska bli möjligt vill vi ge Skolverket i uppdrag att utreda möjligheterna och förutsättningarna att införa en nationell sfi-peng.

Liberalerna vill satsa på en särskild kompletterande pedagogisk utbildning av den modell som i USA går under namnet Teach for America. Studenter med en tidigare examen med goda resultat får läsa en kompletterande pedagogisk utbildning för att nå en ämneslärarexamen samtidigt som de arbetar i skolan. Organisationen Teach for Sweden och ett antal universitet och högskolor har tagit initiativ till att arbeta på detta sätt. Liberalerna anslår därför ytterligare 13 miljoner kronor för 2018 på anslag 2:64.

Regeringen föreslår en begränsad satsning på fler sommarkurser för 2018. En satsning på fler sommarkurser vid högskolor och universitet skulle få en rad positiva effekter. De är i dag färre än tidigare. Genomströmningen skulle öka genom att fler studenter snabbare skulle kunna avsluta sina studier och de sommarjobb dessa har i dag skulle kunna fyllas av andra arbetslösa ungdomar och andra för vilka enkla jobb är en väg in på arbetsmarknaden. Liberalerna vill göra en större satsning på fler sommarkurser redan 2018 och anslår 65 miljoner kronor för sommarkurser för 25 000 studenter för 2018 på anslag 2:64.

Liberalerna motsätter sig en allmän utbyggnad av antalet högskoleplatser där bl.a. den tidigare inledda utökningen av lärarutbildningen ingår, då vi menar att en sådan utbyggnad måste föregås av en omfattande kvalitetshöjning på de nuvarande

högskoleutbildningarna. Att göra en omfattande utbyggnad av högskoleutbildning trots att ett stort antal studieplatser inte kan fyllas i dag eller när så många studenter inte fullföljer sina studier är inte rimligt. Liberalerna avvisar regeringens förslag till anslagsökning, och de anslag som berörs är 2:3, 2:5, 2:7, 2:9, 2:11, 2:13, 2:19, 2:21, 2:23, 2:25, 2:27, 2:31, 2:37, 2:39, 2:41, 2:43, 2:45, 2:47, 2:51, 2:53, 2:57, 2:59 och 2:63.

Ämneslärarutbildningen ska, till skillnad från andra lärarutbildningar, koncentreras till färre orter. Valmöjligheterna för studenterna ökar då genom fler ämnesinstitutioner på ett minskat antal utbildningsorter eftersom ett större lärosäte kan erbjuda fler ämnen än mindre lärosäten. Den kompletterande pedagogiska utbildningen för den som har ämneskunskaper ska däremot också i framtiden kunna ges på fler lärosäten. De praktisk-estetiska högskolorna och våra tekniska universitet, ska dock kunna fortsätta att utbilda ämneslärare i sina ämnen. Utbildningen för förskollärare och grundskollärare bibehålls på nuvarande orter. Ungefär 2 600 platser på lärosätena omfördelas till de högst rankade och största universiteten i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala och anslagen omfördelas därefter. De anslag som berörs är 2:3, 2:5, 2:7, 2:9, 2:11, 2:13, 2:21, 2:23, 2:25, 2:27, 2:31, 2:33, 2:39, 2:41, 2:43, 2:45, 2:47, 2:51 samt 2:59.

Sverige ska ha höga ambitioner när det gäller andelen personer som går vidare till högre studier, men utbyggnaden av antalet platser får inte ske på bekostnad av kvaliteten. Regeringen föreslår en kvalitetssatsning som i praktiken inleds 2019 och som inte matchar den utbyggnad av platser som sker. Liberalerna vill se en kvalitetssatsning på främst hum/sam-utbildningar redan 2018. Skälet är att det är dessa utbildningar som har låg andel lärarledda timmar. Förbättringen sker i form av en förhöjd ersättningsnivå med 1 000 kronor per student. För att finansiera denna reform justeras antalet platser på vissa högskolor och anslagen 2:3, 2:5, 2:7, 2:9, 2:11, 2:13, 2:15, 2:17, 2:19, 2:21, 2:23, 2:25, 2:27, 2:29, 2:31, 2:33, 2:39, 2:41, 2:43, 2:45, 2:47, 2:49, 2:51, 2:59 och 2:63.

Sverige har en struktur för tolkutbildningen som grundlades på 1970-talet i Sverige. Den innebär en uppdelning av utbildningsansvaret mellan folkbildning och högskola. Trots utbildningsinsatser under lång tid har Sverige länge haft en brist på kvalificerade tolkar och läget har ytterligare skärpts sedan 2015 genom det stora antalet nyanlända som då kom till Sverige. Det är uppenbart att utbildningsstrukturen inte klarar av att tillgodose samhällets behov av kvalificerade tolkar. Bristen på tolkar inom offentlig sektor riskerar att leda till brister i rätts- och patientsäkerhet. Liberalerna vill att kvalificerad tolkutbildning i huvudsak bedrivs på universitet och högskolor. Utbildningen på högskolenivå i Sverige bedrivs för närvarande på Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet. Regeringen har föreslagit en mindre ökning av anslaget, men Liberalerna menar att det finns goda skäl att bygga ut tolkutbildningen ytterligare. Liberalerna anser att anslaget till TÖI vid Stockholms universitet utökas med 15 miljoner kronor för 2018 på anslag 2:9.

Ett av OECD:s högst prioriterade projekt de närmaste åren, Higher Education System Performance, är att skapa en möjlighet att jämföra olika länders högskoleutbildningar, en PISA-studie på högskolenivå. Medlemsländerna har rankat detta som ett av de viktigaste, vilket innebär att det har en bra grundfinansiering. Det är starkt fokuserat på resultat, effektivitet och relevans i den högre utbildningen eftersom man ser att många länder har stora utmaningar med sina högskolesystem. Regeringen har valt att Sverige inte ska delta i studien. Liberalerna anser att det är nödvändigt att Sverige deltar i syfte att höja kvaliteten på landets högre utbildning. För deltagande i

Higher Education System Performance anslår Liberalerna 4 miljoner kronor för 2018 på anslag 2:1.

Med Liberalerna och alliansregeringen höjdes de statliga forskningsanslagen kraftigt, och vi vill fortsätta prioritera forskningen. Stora investeringar i forskning och innovation är avgörande för Sveriges framtid. Under Liberalernas ledning presenterade alliansregeringen två forsknings- och innovationspropositioner som sammantaget innebar att nivån på de årliga statliga anslagen höjdes med 9 miljarder kronor. Det var en ökning med mer än 30 procent. Liberalerna avvisar regeringens förslag till förmån för egen satsning. De anslag som berörs är 2:4, 2:6, 2:8, 2:10, 2:13, 2:14, 2:16, 2:18, 2:20, 2:22, 2:24, 2:26, 2:28, 2:30, 2:32, 2:34, 2:36, 2:38, 2:40, 2:42, 2:44, 2:46, 2:48, 2:50, 2:52, 2:54, 2:56, 2:58, 2:60, 2:62, 2:63, 2:64, 2:65, 2:66 samt 3:1 till 4:4.

Sverige ska ha fler astronauter. Det är över tio år sedan Christer Fuglesang blev Sveriges första och hittills enda astronaut. Dessa personer utför ett viktigt arbete i rymden, men är också förebilder för både ungdomar och andra. För att få fler astronauter behöver Sverige dels flytta och tillföra pengar inom Europeiska rymdstyrelsen (ESA) till programmet med bemannad rymdfart, men också möjliggöra för rymdturism genom att ge Rymdstyrelsen i uppdrag att verka för det och ta fram en tillståndsprocess. Lagar inom rymdområdet behöver uppdateras (rymdlagen) och nya behöver komma till (studiet av asteroider). För att få fler astronauter och ge Rymdstyrelsen resurser att vara proaktiva inom rymdområdet anslår Liberalerna 50 miljoner kronor för 2018 på anslag 3:4.

Liberalerna föreslår att PLO-uppräknigen för åren 2018–2020 justeras ned med 20 procent årligen. På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:1, 1:2, 1:3, 1:5, 1:8, 1:14, 1:20, 2:1, 2:2, 2:3, 2:4, 2:5, 2:6, 2:7, 2:8, 2:9, 2:10, 2:11, 2:12, 2:13, 2:14, 2:15, 2:16, 2:17, 2:18, 2:19, 2:20, 2:21, 2:22, 2:23, 2:24, 2:25, 2:26, 2:27, 2:28, 2:29, 2:31, 2:32, 2:33, 2:35, 2:39, 2:41, 2:43, 2:45, 2:47, 2:49, 2:51, 2:53, 2:57, 2:59, 2:63, 2:64, 2:65, 2:66, 3:1, 3:3, 3:4 samt 3:8.

Tabell 1 Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1	Statens skolverk	1 124 218	+207 000
1:2	Statens skolinspektion	405 298	+9 000
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	722 806	
1:4	Sameskolstyrelsen	40 099	
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 685 198	-1 039 000
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	296 950	-1 000
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 436 000	
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	190 220	
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	102 540	
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	308 985	+2 318 000
1:11	Bidrag till vissa studier	17 525	

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:12	Myndigheten för yrkeshögskolan	115 581	+1 000
1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 570 034	-1 340 000
1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 204 750	+191 000
1:15	Upprustning av skollokaler och utemiljöer	680 000	-200 000
1:16	Fler anställda i lågstadiet	2 300 000	
1:17	Skolforskningsinstitutet	23 756	
1:18	Praktiknära skolforskning	18 543	
1:19	Bidrag till lärarlöner	4 457 100	+853 000
1:20	Särskilda insatser inom skolområdet	163 418	
1:21	Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	1 000 000	-1 000 000
2:1	Universitetskanslersämbetet	144 539	+4 000
2:2	Universitets- och högskolerådet	174 578	-5 000
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 756 305	+19 000
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 131 629	-45 000
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 066 875	+38 000
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 193 198	-42 000
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 123 478	+23 000
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 564 290	-32 000
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 739 036	+31 000
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 630 355	-27 000
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 396 659	+31 000
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 118 416	-20 000
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 549 701	+21 000
2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	886 763	-20 000
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	720 949	-12 000
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 559 586	-31 000
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 161 006	-18 000
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 545 942	-6 000
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	674 320	-10 000

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	385 307 -10 000
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	664 465 -57 000
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	238 163 -8 000
2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 067 905 -77 000
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	335 303 -1 000
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	797 279 -31 000
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	265 079 -1 000
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	554 525 -45 000
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	244 069 -1 000
2:29	Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	935 565 -52 000
2:30	Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	236 817 -96 000
2:31	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	247 764 -20 000
2:32	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	96 517
2:33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	610 073 -35 000
2:34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	113 742 -7 000
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	202 136 -1 000
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	50 405
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	103 938 -4 000
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	34 406 -2 000
2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	501 449 -10 000
2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	74 480 -6 000
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	432 085 -37 000
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	76 988 -14 000
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	455 713 -38 000
2:44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	98 016 -4 000

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
2:45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	393 975	-14 000
2:46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	68 748	-4 000
2:47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	397 872	-28 000
2:48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 057	-9 000
2:49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	309 935	-15 000
2:50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	50 523	-2 000
2:51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	364 670	-31 000
2:52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 124	-6 000
2:53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	162 576	-3 000
2:54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	19 689	
2:55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	64 579	-1 000
2:56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	11 214	-5 000
2:57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	131 513	-2 000
2:58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	19 787	-10 000
2:59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	421 111	-11 000
2:60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	83 707	-3 000
2:61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	30 076	-5 000
2:62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	20 776	-10 000
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 344 601	-60 000
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	732 248	+198 000
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	432 125	+4 000
2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 583 230	-12 000
2:67	Särskilda bidrag inom högskoleområdet	45 116	
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	6 007 846	
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	360 061	
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	163 492	-1 000

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	947 356 +55 000
3:5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	34 464
3:6	Institutet för rymdfysik	55 428
3:7	Kungl. biblioteket	370 085 -2 000
3:8	Polarforskningssekretariatet	48 024
3:9	SUNET	49 183
3:10	Centrala etikprövningsnämnden	7 342
3:11	Regionala etikprövningsnämnder	41 377
3:12	Särskilda utgifter för forskningsändamål	99 995
4:1	Internationella program	81 589
4:2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886
4:3	Kostnader för Svenska Uneskorådet	10 380
4:4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	21 043 -7 000
	Summa	77 965 638 -643 000

Christer Nylander (L)

Tina Ackeoft (L)

Mats Persson (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)